

Muskuseend in Nederland

André van Kleunen, Sovon Vogelonderzoek Nederland

De muskuseend (*Cairina moschata*) is inheems in delen van Zuid- en Midden-Amerika, waar de soort een voorkeur heeft voor moerasgebieden, vaak met moerasbos. De soort is al eeuwen geleden gedomesticeerd voor consumptiedoeleinden. Gedomesticeerde vormen kruisen daar makkelijk met de wilde. Zuiver wilde vormen zijn mede daardoor afgenomen in aantal, maar ook door jacht, het verzamelen van eieren en het verdwijnen van leefgebied.

De gedomesticeerde vogels wijken af van de wilde vorm. De laatstgenoemde heeft een overwegend zwart verenkleed, de gedomesticeerde heeft in meer of mindere mate witte veren. Dat heeft geleid tot bonte verschijningen of zelfs bijna witte vogels. Verder heeft de gedomesticeerde vorm, in tegenstelling tot de wilde, rode naakte huid/wratten/kwabben op de kop. Ook zien de gedomesticeerde vogels er wat plomper uit. Vrijwel alle vogels die in Nederland in het wild worden waargenomen, betreffen overduidelijk de gedomesticeerde vorm, leert een check van de foto's op Waarneming.nl. De Spanjaarden brachten de gedomesticeerde vogels in de 16e eeuw naar Europa, waarna de soort ook werd geïntroduceerd in delen van Afrika en Azië. De soort is economisch gezien niet meer interessant, maar het is nog altijd een populaire vogel om te houden op kinderboerderijen, in parken en bij hobbyisten. Er worden allerlei kleurslagen gekweekt voor op kleindierenshows. Vogels die in het wild opduiken zijn direct of indirect te relateren aan deze bronnen.

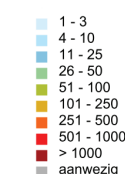
Voorkomen in de broedtijd

De eerste meldingen van muskuseenden in het wild in Nederland dateren al van de jaren vijftig. Sinds enkele decennia komen broedgevallen in het wild voor. Wanneer dit begonnen is, is onduidelijk. De eerste gevallen zijn niet gedocumenteerd. De eerste aantalschatting is gemaakt voor de periode 1998-2000: 15-30 paar. De meest recente schatting van 2013-2015 is 50-100 paar. De aantallen zijn dus toegenomen. De soort is vooral in waterrijke gebieden in steden en dorpen vastgesteld. Het accent van de verspreiding ligt op Midden- en West-Nederland. Vermoedelijk is de werkelijke verspreiding groter. De soort wordt niet altijd meegeteld, omdat niet altijd duidelijk is of ze zelfstandig in het wild leven.

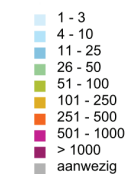
Voorbeelden van gedomesticeerde muskuseenden, die in Nederland in het veld zijn aan te treffen. (Foto's: Harvey van Diek)



Muskuseend - *Cairina moschata*
Broedvogels
verspreiding
2013-2015



Muskuseend - *Cairina moschata*
niet broedvogels
verspreiding
2013-2015



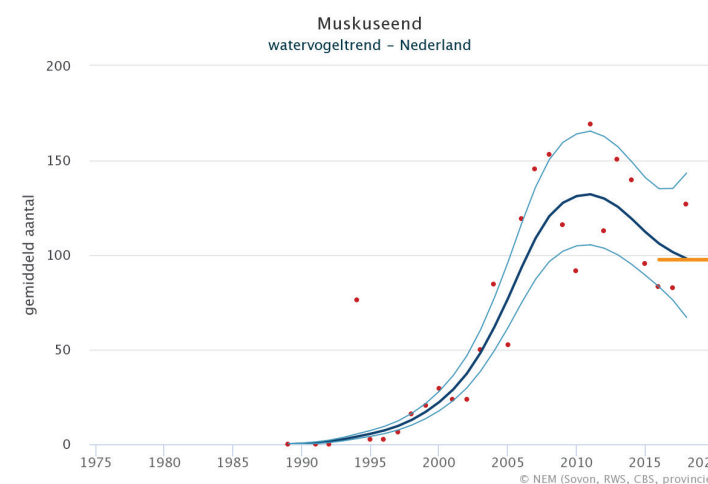
Verspreiding van de muskuseend in 2013-2015, links de broedverspreiding en rechts de winterverspreiding.
(Bron: Sovon Vogelatlas)

Voorkomen buiten de broedtijd

Buiten het broedseizoen is de verspreiding veel ruimer, wat op verplaatsingen duidt. Ook dan worden de hoogste aantallen in of bij bebouwd gebied gezien. De geschatte winteraantallen zijn 300-600 exemplaren in 2013-2015. Op de lange termijn (sinds 1989) zijn de aantallen sterk toegenomen. Sinds 2010 is er sprake van een stabilisatie en recenter zijn de aantallen zelfs wat gedaald. Het lijkt er niet op dat deze soort zich explosief gaat uitbreiden in Nederland. Het Europese verspreidingsbeeld maakt dat evenmin aannemelijk. Daarin vormt Nederland zelfs een van de voornaamste gebieden voor deze soort.

Telprojecten en waarnemingen doorgeven

De aantallen muskuseenden worden gevolgd binnen de maandelijkse watervogeltellingen in het kader van het NEM, gecoördineerd door Sovon. Losse waarnemingen van muskuseenden kunnen worden doorgegeven via telmee.nl of waarneming.nl (graag met onderscheid tussen gedomesticeerde vorm en de wilde). Waarnemingen die wijzen op broedende eenden kunnen worden doorgegeven op de Sovon-website: <https://www.sovon.nl/tellen/telprojecten/meldingen-zeldzame-broedvogels>



De aantalsontwikkeling van muskuseend buiten de broedtijd op basis van de maandelijks getelde gebieden in het Watervogelmeetnet (Sovon, RWS, CBS & provincies). Oranje streepje geeft het gemiddelde aantal in de laatste vijf seizoenen weer. (Bron: Sovon Vogelatlas)

Verder lezen

Foto's van allerlei kleurvormen van muskuseenden waargenomen in Nederland: [klik hier](#)

Europese broedverspreiding: <https://ebba2.info/maps/species/Cairina-moschata/ebba2/abundance/>

